

Sergeyeva K. V. The Essence of Prevention Programs of Aggressive Behavior Among Adolescents in Centers for Social and Psychological Rehabilitation.

In the article „The essence of prevention programs of aggressive behavior among adolescents in centers for social and psychological rehabilitation” K. V. Sergeyeva examines the state of prevention of aggressive behavior among adolescents in Ukraine and reveals the essence of a comprehensive program to prevent aggressive behavior of adolescents in centers for social and psychological rehabilitation. Determine the nature of individual and group work approach at prevention.

Key words: aggressive behavior, prevention programs, individual attention and group work.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2013 р.

Прийнято до друку 29.03.2013 р.

Рецензент – к. п. н., доц. Є. Г. Дедов

УДК 37.013.42

М. Г. Соляник

**АНАЛІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ НЕДЕРЖАВНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ З СІМ'ЯМИ, ЯКІ ОПИНИЛИСЯ У СКЛАДНИХ
ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ**

Сім'я є в центрі уваги діяльності багатьох установ. Сім'я це той соціальний інститут, який торкається всіх сфер життєдіяльності людини. Вона є визначальним інститутом у вихованні, розвитку та становлення дитини. Тільки сімейне оточення може забезпечити дитині повноцінне виховання, розвиток.

Не виникає сумнівів, що розвиток особистості дитини в сучасній сім'ї не втрачає гострої актуальності і сьогодні. Сім'я, на думку вчених, – єдиний соціальний інститут, який забезпечує ефективне виховання дітей. Кожна дитина має виховуватись та зростати в сім'ї в атмосфері любові, де будуть забезпечуватись потреби та створюватимуться умови для її успішної соціалізації та всебічного розвитку.

Але, нажаль, через низку соціальних, економічних та інших причин не кожна сім'я може повноцінно виконувати свої функції і тим самим порушується її функціонування як повноцінного соціального інституту, через що вона опиняється у складних життєвих обставинах. Сім'я, яка опинилася у складних життєвих обставинах потребує додаткової підтримки, це сім'я, яка втратила свої виховні можливості через виникнення складних обставин, що порушують нормальну

життєдіяльність одного або кількох членів сім'ї, наслідки яких вони не можуть подолати самостійно[2] .

За даними мережі Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді міста Києва станом на 31.12.2011 року на обліку знаходилося 2824 сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах перебуває сім'ї, які виховують 4 412 дітей, а саме:

Таблиця 1

<i>Складні життєві обставини</i>	<i>Кількість сімей</i>	<i>Кількість дітей</i>
Інвалідність батьків або дитини	248	355
Вимушена міграція	5	11
Наркотична або алкогольна залежність одного/декількох членів сім'ї	221	318
Перебування одного або декількох членів сім'ї у місцях позбавлення волі	67	88
Насильство у сім'ї	287	432
Безпритульність	41	64
Сирітство	252	336
Зневажливе ставлення і негативні стосунки в сім'ї	1410	2199
Безробіття одного з членів сім'ї	84	220
Інше (відмова від новонародженої дитини, ВІЛ/СНІД, малозабезпечені, низький батьківський потенціал, тощо)	209	389

На сьогодні можна стверджувати, що в Україні існує ряд факторів, які дозволяють зрозуміти, чому діти потрапляють у складні життєві обставини:

- погіршення матеріального становища населення України;
- збільшення незайнятих дітей та підлітків;
- експлуатація дорослими дитячої праці;
- послаблення відповідальності батьків за виховання та утримання дітей;
- негативні тенденції ЗМІ;
- безробіття батьків;
- розлучення батьків;
- асоціальний спосіб життя одного або обох батьків;
- різноманітні форми насилля спрямовані і на дітей.

В Україні з сім'ями, що опинилися у складних життєвих обставинах і які не можуть подолати їх самостійно працюють як державні заклади і установи, так і не державні організації.

У нашій статті хочемо зупинитися на аналізі діяльності з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах саме на недержавному секторі.

Однією з недержавних організацій, які працюють з сім'ями у складних життєвих обставинах є Міжнародна благодійна організація „Благодійний фонд СОС дитячі містечка”.

Основними завданнями СОС Дитячого містечка є:

- створення умов для реалізації права дітей на виховання в оточенні, максимально наближеному до сімейного за принципом родинності, та для їх фізичного, інтелектуального і духовного розвитку;
- належне матеріальне забезпечення дітей та сприяння в здобутті ними належної освіти, навичок до самостійного життя.

СОС Дитячі містечка функціонують у 134 країнах світу, в Україні вже майже 10 років.

Робота з сім'ями, які опинилися у СЖВ ведеться у проєкті „Укріплення сім'ї” діють, в рамках програми „СОС-Дитячі містечка” м. Києва та Київської області, в м. Києві та м. Бровари.

В рамках проєктів „Укріплення сімей” соціальні працівники, психологи, соціальні педагоги та інші залучені спеціалісти намагаються, спільно з сім'єю, виявити її потреби та надати відповідні послуги та підтримку для подолання кризи чи складних життєвих обставин.

Метою проєкту є забезпечення можливості дітям, які мають ризик втрати сімейної опіки, рости в сприятливому та турботливому сімейному середовищі.

Технологія роботи з сім'ями та дітьми, як знаходяться у СЖО у проєкті „Укріплення сімей” має такі складові: прийом дітей/сімей за направленням державних та недержавних організацій; оцінка потреб; розробка індивідуального плану розвитку сім'ї; реалізація плану розвитку сім'ї; моніторинг і оцінка; при успішній роботі і досягненні позитивних результатів, наступним етапом є вихід сім'ї з гри програми та подальший моніторинг протягом року. В разі, коли після моніторингу ті оцінки виявлено ще якісь проблеми, то відбувається перегляд індивідуального плану розвитку сім'ї.

У процесі реалізації плану розвитку сім'ї надаються такі послуги:

- соціально-педагогічні послуги;
- психологічні послуги;
- освітні послуги;
- юридичні послуги;
- оздоровчо-профілактичні послуги;
- матеріальна підтримка [3].

Можна відзначити діяльність представництва благодійної організації „Надія та житло для дітей”, яка спрямована на створення, розвиток та підтримку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, запровадження і реалізацію проєктів щодо попередження відмов від дітей у ранньому віці. В рамках своєї діяльності організація реалізовує благодійні програми на підтримку таких сімей; займаються розвитком нових послуг дітям та сім'ям у місцевій громаді; здійснюють підтримку сімей, в яких існує загроза

вилучення дитини, направлена на збереження родини для дитини; проводять навчання для батьків, які перебувають у складних життєвих обставинах та ін. [4].

В напрямку профілактики соціального сирітства через збереження для дитини можливості проживання в кровній сім'ї реалізується проект „Збережемо дитині сім'ю” за підтримки фонду Ріната Ахметова „Розвиток України” та МБО HealthRight International.

Основними завданнями проекту є: виявлення серед кризових сімей таких, які здатні за допомогою соціальної підтримки відновити необхідні функції сім'ї, як соціального організму; надання необхідної підтримки дітям, сім'ї яких у даний момент не справляються зі своїми функціями.

В рамках проекту надаються такі види допомоги як:

- психологічна допомога (діагностика, корекція, своєчасна психотерапія),
- соціальна (відновлення соціальних зв'язків, організація дозвілля),
- педагогічна (допомога у навчанні та освоєнні шкільної програми),
- економічна (необхідний одяг, можливість проїзду до місця призначення),
- медична (перша допомога, санітарна обробка, супровід у медичні заклади),
- юридична (відновлення або первинне оформлення документів).

Варто відзначити діяльність дитячого фонду ООН, який працює зі своїми партнерами в Україні над удосконаленням соціальних послуг, що дозволить родинам і громадам створити турботливе та безпечне середовище для дітей. ЮНІСЕФ пропагує ефективну сімейну політику та послуги з підтримки родин. Найбільша потреба України на сьогодні – це запровадження ефективного механізму соціального захисту з метою попередження будь-яких потенційних соціальних ризиків для найбільш уразливих категорій дітей і родин. У співпраці з урядом та громадськими організаціями, ЮНІСЕФ продовжує наполягати на необхідності кращої підтримки сімей з акцентом на попередження вилучення дитини з її родини. Це знайшло своє відображення у Національній стратегії уряду України з попередження соціального сирітства та рішення уряду залучити додатково соціальних працівників на місцевому рівні. Робота цих спеціалістів дозволить раніше виявляти родини, які стикаються із проблемами та оперативніше допомогти їм на рівні громади. Крім того, ЮНІСЕФ також проводить тренінги для прийомних батьків та батьків-вихователів у дитячих будинках сімейного типу, щоб вони могли краще доглядати за дітьми, що опинились у складних життєвих обставинах.

Отже, проблема сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах є актуальною. З даною категорією населення працюють як державні, так і недержавні організації та установи. Тому важливим є

налагодження співпраці та взаємодії всіх суб'єктів, які працюють з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Список використаної літератури

1. **Соціальна педагогіка** : [підручн.] ; 4-те вид. виправлене та доп. / за ред. проф. А. Й. Капської. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – С. 222–241. 2. **Соціальний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах** : [методичний посібник] / І. Д. Зверева та ін. – К. : Держсоцслужба, 2006. – 104 с. 3. **СОС Дитячі Містечка Україна** – [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.sos-mistechko.org.ua 4. **Представництво** благодійної організації „Надія і житло для дітей” в Україні – [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.hopeandhomes.org.ua.

Соляник М. Г. Аналіз досвіду роботи недержавних організацій з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах

В статті приділено увагу причинам, через які сім'ї опиняються у складних життєвих обставинах. Розглянуто діяльність деяких недержавних організацій щодо підтримки та допомоги сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах. Розкрито основні напрямки діяльності та види соціальної допомоги, які надаються в недержавних організаціях. Зазначено на важливості налагодження співпраці та взаємодії всіх суб'єктів, які працюють з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Ключові слова: сім'я; сім'я у складних життєвих обставинах; причини появи складних життєвих обставин сім'ї; недержавні організації.

Соляник М. Г. Анализ опыта работы негосударственных организаций с семьями, которые оказались в сложных жизненных обстоятельствах

В статье уделено внимание причинам, по которым семьи оказываются в сложных жизненных обстоятельствах. Рассмотрено деятельность некоторых негосударственных организаций по поддержке и помощи семьям, которые оказались в сложных жизненных обстоятельствах. Раскрыто основные направления и виды социальной помощи, которые оказываются в негосударственных организациях. Отмечено важность налаживания сотрудничества и взаимодействия всех субъектов, которые работают с семьями в сложных жизненных обстоятельствах.

Ключевые слова: семья; семья в сложных жизненных обстоятельствах; причины появления сложных жизненных обстоятельств семьи; негосударственные организации.

Solyanik M. G. Analysis of NGO Work With Families in Difficult Circumstances

In article the attention to the reasons for which families appear in difficult vital circumstances is paid. It is considered activities of some non-state organizations for support and the help to families which appeared in difficult vital circumstances. Basic directions of activity and types of social help, which are given in non-state organizations, are exposed. It is marked on importance of adjusting of collaboration and co-operations of all subjects, which work with monogynopaediums which found oneself in difficult vital circumstances.

Key words: family; family in difficult vital circumstances: reasons of emergence of difficult vital circumstances of a family; non-state organizations.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2013 р.

Прийнято до друку 29.03.2013 р.

Рецензент – к. п. н., доц. Н. В. Жевакіна

УДК [364. 624 : 316. 624. 2] – 053. 6

В. І. Степаненко

**СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ,
ОБУМОВЛЕНОЇ АСОЦІАЛЬНИМ ВПЛИВОМ РЕЛІГІЙНИХ
КУЛЬТІВ**

Зростання кількості релігійних організацій та віруючих за весь час незалежності України здебільшого оцінюється позитивно. Це пов'язують з проявами духовного відродження нашої країни. Однак „вибух” релігійності породжує і низку проблем, які зачіпають суспільні, громадські і особистісні інтереси і подекуди не мають однозначних рішень [5, с. 116]. Також в Україні, як і в усьому світі, відмічаються прецеденти прояву релігійного екстремізму. Варто навести приклади „Білого Братства”, значної кількості актів вандалізму і вбивств тварин, кілька жертвопринесень людей з боку сатаністів, випадки потрапляння людей після тривалого перебування у лавах культу до психіатричних лікарень та ін. Також на території нашої держави діють такі неокульту, керівники і лідери котрих неодноразово притягувались до кримінальної відповідальності у різних країнах світу [8, с. 195]. Особливо сприятливим для психологічного керування, маніпулювання емоційно-вольовою сферою людини є підлітковий та юнацький вік [1, с. 324]. Невміння відрізнити одну конфесію від іншої, незнання суті її віровчення призводить до того, що в духовне життя підлітка може входити релігія, культова практика якої має асоціальну скерованість, що призводить до